

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р инж. Кирил Геннадиев Радев, Нов български университет - София, направление
3.7 (Администрация и управление) и 3.8 (Икономика)

на

дисертационен труд за придобиване на научна степен "доктор" по професионално
направление 3.7 (Администрация и управление), с кандидат ас. Иво Велинов Велинов
на тема "Изследване на елементите на визуалния мърчандайзинг в интернет среда"

1. Обща характеристика на представения за рецензиране дисертационен труд.

¹ Дисертационният труд е разработен в общ обем от 305 стандартни машинописни страници, в т.ч. съдържание (6 стр.); списъци на таблиците, фигурите и съкращенията използвани в дисертационния труд (общо 6 стр.); увод (12 стр.); три основни глави (209 стр.); заключение (4 стр.); насоки за бъдещи изследвания (2 стр.); библиография (14 стр., съдържаща общо 267 източника, в т.ч. 27 броя на български език, 23 [броя на английски език и 9 броя интернет сайта); списък на публикациите, свързани с дисертационното изследване (1 стр.); 12 броя приложения (50 стр.).

Темата на дисертационния труд е *актуална*, а използвания изследователски подход е *интердисциплинарен*, съчетаващ теорията на управлението и управлението на качеството с маркетинговите инструменти и социалната психология. Това определя разработката като сложна, а изследването като амбициозно. Аргумент в подкрепа на посоченото е обстоятелството, че със своя предмет и обект на изследване настоящата разработка е първа по рода си в България и една от малкото на брой в световен аспект. Тя отговаря цялостно на изискванията за разработване и представяне на резултатите от изследванията в дисертационен труд, съгласно националната нормативна уредба.

В *уводната част* на дисертационния труд е извършен исторически преглед на научните особености на мърчандайзинга, в т.ч. на неговия произход, съдържателни характеристики и класификация. Конкретизиран е обхватът на изследването, а именно: *разглеждане на визуалния мърчандайзинг и по-специално на неговите елементи в онлайн среда*

Посочени са резултатите от извършените до момента научни разработки в областта на изследваната проблематика. В хронологичен порядък и с помощта на графичен метод са представени главната цел, подцелите (3 броя) и научните задачи (19 броя) на дисертационния

труд, които се отличават с дисертабилност, прецизна формулировка и систематична зависимост.

Предметът на дисертационния труд - *приложението на елементите на визуалния мърчандайзинг в онлайн среда*, се основава на изведените теза, основна хипотеза и три подхипотези, аргументиращи както актуалността, така също и обектите на разработката - *онлайн визуален мърчандайзингови елементи;*, *онлайн магазини за модни стоки;* *онлайн потребителите на модни стоки, пазаруващи онлайн.*

Представени са научните инструменти и ограниченията, използвани при постигането на основната цел. Научният инструментариум е правилно подбран и включва аналитични методи (контент, клъстерен и конджойнт анализи), организирани в алгоритъм, наречен от докторанта "трифазен изследователски подход"¹, както и методите на индукцията и дедукцията. В контекста на подцелите, задачите и технологията за тяхното постигане, научните методи позволяват прилагането на възприетия от докторанта системен подход и постигането на интердисциплинарен ефект.

В *първа глава* е извършено представяне на подходите и резултатите от аналитичните мърчандайзингови изследвания на чуждестранни изследователи. Те са организирани в подходящ графичен формат и са придружени от множество изводи, използвани като аргументи за извеждане на основната цел и произтичащите от нея подцели и задачи, както при конструирането на научния инструментариум, така също и при определянето на изследователски подход за тяхното постигане. От изложението е видно, че за целите на анализа авторът умело е използвал метода на интерполацията, както и статистико-математически методи (които не са официално посочени като елементи на научния инструментариум на разработката) при извеждането на взаимовръзките между качествените характеристики на елементите на онлайн и офлайн визуалните мърчандайзингови елементи и факторите на културалните психологически особености на потребителите. Същите са успешно пречупени и интерпретирани през призмата на научните парадигми и подходи на стратегическия маркетинг. Авторът ги е класифицирал на елементи с ниска (LTRE) и с висока (HTRE) важност, всеки от които е подложен на задълбочен пофакторен анализ.

Подробно изработения и прилаган в разработката теоретичен модел и логиката на изследването са представени в *глава втора*. Впечатление прави диференциалния подход при прилагането на всеки един от възприетите от докторанта научни инструменти, чрез който е

постигната висока степен на аргументираност и достоверност на изводите от извършените изследвания, В графична форма е представен алгоритъмът на самостоятелно разработения от докторанта "трифазен изследователски метод". Наред с хронологичното представяне на същността, целите, обекта и предмета на аналитичните инструменти (контент анализ, клъстерен анализ и конджойнт анализ) за всеки един от тях докторантът е разработил адаптирани алгоритми и модели, с цел конкретното им прилагане в контекста на целите и задачите на дисертационния труд. Те са основани на базови модели, широко познати и признати в световната научна литература. В резултат, е налице оригинална научна авторска методика за изследване на ОБМЕ.

Следвайки технологичната последователност за постигането на основната цел на дисертационния труд в *трета глава*, която се отличава с подчертано аналитичен характер, е извършена теоретико-практическа интерпретация (апробиране) на разработената от докторанта в глава втора авторска методика за изследване на ОБМЕ. Извършен е дълбочинен анализ на емпиричните данни от 200 броя онлайн магазини (избрани на случаен принцип от 5 753 броя онлайн магазини за модни продукти), направени са аргументирани изводи и в резултат може да се твърди, че успешно са доказани тезата, основната хипотеза и основната цел на дисертационния труд.

На основата на прецизността и високата степен на вярност и аргументираност на получените крайни аналитични и изследователски резултати може да се направи заключението, че те са следствие от притежаваните от докторанта:

- задълбочени научно-практически познания и умения в областта на предмета и обекта на дисертационния труд;
- интелектуални способности, изразяващи с във възможността му да обработва голямо количество информация (в случая 267 информационни източника) и коректно да се позовава и аргументира на подбрани постулати от тях, видно от множеството правилни цитирания в изложението.

Предвид посоченото може да се обобщи;

- изследваната проблематика в дисертационния труд има както научен, така също и приложен характер;
- постигнатите положителни резултати са следствие от прецизно формулираната основна цел и произтичащите от нея подцели и задачи;

- докторантът демонстрира висока степен на познаване на състоянието на проблема в национален и международен аспект;
- представените в библиографията източници са в пълно съответствие с предмета и обекта на изследването;
- докторантът се е позовавал и коректно цитирал множество от авторите, включени в библиографията,
- разработената от докторанта изследователска методика и методология е в съответствие с основната цел на дисертационния труд;
- налице са голям набор от собствени приноси на докторанта при постигането на тезата, хипотезите, целите и задачите на дисертационния труд.

2. Описание на приносите.

Приносите (7 броя), които според докторанта следва да бъдат признати в рамките на разработения от него дисертационен труд са посочени в уводната част. След задълбочен анализ може да се твърди, че всеки един от тях се основава на реални данни, обработени чрез правилно подбрани за целта научни инструменти. Голямата по обхват информационна база, както и значителния брой обекти на изследване (със своите характеристики) са използвани професионално и са в основата на аргументите за направените в научния труд изводи. За тяхната достоверност способстват и правилното проектиране и прилагане на използвания изследователски подход. Последните следва да се разглеждат и като доказателство за високата степен на теоретична подготовка, експертиза и способности за самостоятелни научни изследвания, които притежава докторанта.

Предвид посоченото приемам за реално постигнати следните приноси на докторанта:

- Систематизирани са научните изследвания на ОВМ от гледна точка на ОВМЕ;
- Разработена е и е апробирана оригинална методика за изследване на ОВМЕ чрез контент анализ;
- Разработена е и е интерпретирана методика за класифициране на онлайн магазини от гледна точка на ОВМЕ чрез клъстерния анализ;
- Разработена е и е апробирана методика за оптимизиране на ОВМЕ чрез конджойнт анализ от гледна точка на конкурентна целева група;
- За първи път в рамките на настоящия дисертационен труд е извършена класификация и систематизация на онлайн магазини за модни стоки в контекста на ОВМЕ в глобален аспект;

- Извършена е оптимизация на съставът на ОБМЕ на онлайн магазините за модни стоки на българските потребители във възрастовата група 18-35 г.

3. Оценка на автореферата

Представения за рецензиране реферат е изготвен съобразно всички изисквания за целта. Той отразява правилно съдържателните характеристики на дисертационен труд, в т.ч. в систематизиран вид коректно използвания изследователски подход, характеристиките, научният инструментариум и приносите на докторанта.

4. Въздействие на дисертационния труд върху външната среда

Докторантът е представил достиженията на дисертационния труд в общо шест научни публикации, в т.ч. три броя на международни научни форуми, един брой в специализирано издание "Текстил и облекло" и две (в съавторство) в сборници с научни доклади на Университета в град Ниш, Сърбия. От тематичната насоченост на публикациите може да се направи заключението, че в голямата си част съдържателните характеристики и резултатите от изследванията са получили необходимата за дисертационен труд гласност в научните среди.

5. Лични качества на автора

Познавам Иво Велинов Велинов от 2010 г. Впечатленията ми са изцяло положителни, основани на неговата високи културни и морални устои, упоритост, трудолюбие, и отговорност. Той притежава качества на изследовател и умения да работи в екип. Притежава изключителното за млад изследовател качество да цени мнението и препоръките на утвърдените в научните области специалисти и да ги прилага адаптивно в своята научна дейност. Резултатите и високите научни достойнства на настоящия дисертационен труд са логично следствие от симбиозата между неговите лични и професионални качества.

6. Мнения, препоръки и бележки

Представената за рецензиране научно-практическа разработка се характеризира с висока степен на новост/актуалност по отношение на предмета и обектите на изследването както в национален, така също и в международен аспект. Докторантът е успял да постигне по убедителен начин нейните цели и задачи, използвайки мащабна по обхват и съдържателни характеристики информационна база, обработена по подходящ начин с правилно подбран научен инструментариум. Това предопределя и нейните високи научно-изследователски достойнства, за които докторантът заслужава адмирации.

Наред с положителните страни на научната разработка под формата на препоръки към докторанта следва да бъдат взети предвид и някои слабости в нея, а именно прекаленото теоретично пояснение на същностните характеристики на научния инструментариум. Този подход е полезен и задължителен при друг формат на представяне на резултатите от изследванията, в степен, съобразно научната подготовка на аудиторията. Въпреки положения огромен труд от докторанта да отстрани неточностите в изказа и формулирането на фразите (на основата на препоръките от предварителната защита на дисертационния труд) и в този вариант такива съществуват. В аргумент на посоченото ще се позова на текста "Въпреки рисковете потребителите пазаруват стоки от онлайн магазините. Това отразява факта, че общите продажби в интернет увеличават капитала" (стр. 58). Тук следва да се отбележи, че авторът вероятно го е ползвал под формата на цитат от посочените веднага след него източници с №№141 и 221, но това отваря въпроса за правилното и ясно отразяване на информацията от информационните източници, в контекст на разглежданата проблематика.

7. Заключение

Докторантът Иво Велинов Велинов притежава необходимите лични и професионални качества на учен-изследовател. Дисертационният труд е посветен на актуална за управленската наука проблематика. Постигнатите резултати дават основание да се твърди, че докторантът притежава потенциал да доразвива и прилага на практика своите бъдещи научни знания, с което да подпомогне постигането и на стратегическите цели на Нов български университет, София.

Предвид посоченото, изразявам **положителната си оценка** относно разработения от докторант Иво Велинов Велинов дисертационен труд на тема "**Изследване на елементите на визуалния мърчандайзинг в интернет среда**", с което удостоверявам, че той отговаря цялостно на изискванията на националната нормативна уредба и на вътрешните разпоредби на Нов български университет - София. Препоръчвам на **НАУЧНОТО ЖУРИ** да присъди образователна и научна степен "доктор" на Иво Велинов Велинов.

Дата: 10.10.2013 г.
София

Рецензент:
/доц.-д-р инж. Кирил Радев/